

Міністерство освіти і науки України  
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна  
Київський національний університет імені Тараса Шевченка  
Університет Жирони (Іспанія)  
Університет Орадя (Румунія)  
Талліннський університет (Естонія)  
КЗ «Харківська обласна станція юних туристів»

# **РЕГІОН - 2019:**

## **СТРАТЕГІЯ ОПТИМАЛЬНОГО РОЗВИТКУ**

### **МАТЕРІАЛИ**

#### **МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

(м. Харків, 16 – 17 жовтня 2019 р.)

Харків  
2019

**Редакційна колегія:** Л.М. Немиць, д. геогр. н., проф. (голова редакційної колегії); П. Беднар, PhD, доц.; Н. Елізбарашвілі, д. геогр. н., проф.; Д. Карачоні, PhD, наук. співроб.; С.В. Костріков, д. геогр. н., проф.; К.В. Мезенцев, д. геогр. н., проф.; Ч. Морар, PhD, доц.; К.А. Немиць, д. геогр. н., проф.; Я.Б. Олійник, д. екон. н., проф., акад. АПН України; І.О. Пилипенко, д. геогр. н., доц.; Г.П. Підгрушний, д. геогр. н., ст. наук. співроб.; М. Рейманн, PhD, доц.; С. Станайтіс, д. соц. н., проф.; Дж.В. Субірос, PhD, доц.

**Адреса редакційної колегії:** Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022, к. 3-62, тел. +38(057) 707-52-74, e-mail: conference.region@gmail.com.

*Затверджено до друку рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (протокол № 9 від 30.09.2019 р.).*

*Зареєстровано у державній науковій установі «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» (Посвідчення № 601 від 18 грудня 2018 р.).*

Регіон – 2019: стратегія оптимального розвитку: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 16 – 17 жовтня 2019 р.). – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2019. – 276 с.

Тексти представлено у авторській редакції. Автори несуть повну відповідальність за зміст доповідей, а також добір, точність наведених фактів, цитат, власних імен та інших відомостей.

Матеріали пройшли внутрішнє рецензування.

**ISBN 978-966-285-599-9**

© Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, оформлення, 2019

## ЗМІСТ

### ПЛЕНАРНІ ДОПОВІДІ

<i>Bednář P., Danko L.</i> REGIONAL SMART SPECIALISATION AND MAPPING CREATIVE INDUSTRIES CLUSTERS IN SLOVAKIA.....	10
<i>Niemets K., Niemets L., Sehida K., Kliuchko L., Telebienieva I.</i> SOME ISSUES OF THE METHODOLOGICAL STATUS OF HUMAN GEOGRAPHY IN THE CONTEXT OF INTERDISCIPLINARY RESEARCH.....	17
<i>Smékalová L.</i> EUROPEAN UNION ASSISTANCE TO UKRAINE: CASE OF HUNGARY-SLOVAKIA-ROMANIA-UKRAINE ENPI CROSS-BORDER COOPERATION PROGRAMME 2007-2013.....	23
<i>Дудник І.М., Борисюк О.А.</i> РЕГІОНАЛЬНІ СИСТЕМИ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ: МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ.....	26
<i>Коломієць Г.М., Меленцова О.В., Гузненков Ю.Г., Дідорчук І.Л.</i> ВЗАЄМОДІЯ РЕГІОНАЛЬНИХ КЛАСТЕРІВ ІТ ТА ПОСЛУГ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ВЕКТОР РОЗВИТКУ SMART CITY.....	29
<i>Костріков С.В., Васильєв В.В., Пудло Р.А., Бубнов Д.Є.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА ЧЕРЕЗ ЙОГО ВІДТВОРЕННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ ОБРОБКИ ЛІДАР-ДАНИХ.....	34
<i>Кузишин А.В.</i> ЗМІНИ ЕЛЕКТОРАЛЬНОГО ПОЛЯ В МЕЖАХ УКРАЇНИ (СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ).....	38
<i>Тучапєць А.А., Божук Т.І.</i> МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ФІТНЕС-ТУРІВ.....	42

### СЕКЦІЯ 1

#### МЕТОДОЛОГІЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

<i>Loňvynova M.</i> IMPLEMENTATION OF FOREIGN MIGRATION THEORIES TO THE STUDY OF FORCED MIGRATIONS OF THE REGIONAL LEVEL.....	46
<i>Гаращук О.В., Куценко В.І.</i> СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ – ВАЖЛИВОГО ЧИННИКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ.....	50

<i>Давидов О.В., Сімченко С.В.</i> МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ БЕРЕГОВОЇ ЗОНИ У МЕЖАХ СИСТЕМИ ТИПУ «КРИЛАТИЙ МИС» КІНБУРНЬСЬКА- ПОКРОВСЬКА-ДОВГИЙ.....	55
<i>Мальчикова Д.С.</i> СУЧАСНІ ЕКОСИСТЕМНІ ПІДХОДИ ТА МАСШТАБНІ ІНФРАСТРУКТУРНІ ІНІЦІАТИВИ: ДОСВІД ЄВРОПИ І РЕАЛІЇ УКРАЇНИ.....	58
<i>Пугач С.О.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕОГРАФІЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО ПРОСТОРІВ ЗА ДОПОМОГОЮ СОЦІАЛЬНИХ ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖ І ГІС.....	61
<i>Сливка Р.Р.</i> ФУНКЦІОНАЛЬНА ВРАЗЛИВІСТЬ ДЕРЖАВИ ЩОДО КОНФЛІКТІВ: ПРОСТОРОВИЙ ВИМІР.....	65
<i>Суттело О.С.</i> ДЕІНДУСТРІАЛІЗАЦІЯ ТА НЕОІНДУСТРІАЛІЗАЦІЯ В КОНЦЕПЦІЇ ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОГО МІСТА.....	68

## СЕКЦІЯ 2 СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ

<i>Ghambaryan G.G., Ayriyants A.A.</i> SHAPED SPECIFIC FEATURES OF RA GROWTH CENTERS' TERRITORIAL ORGANIZATION AND WAYS OF THEIR IMPROVEMENT.....	72
<i>Cebotari S., Plop S.</i> REGIONAL SECURITY IN THE CONTEXT OF BLACK SEA REGION VULNERABILITY. SOMME CONSIDERATIONS.....	80
<i>Барановський М.О.</i> СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ СТАРОПРОМИСЛОВИХ РЕГІОНІВ (НА ПРИКЛАДІ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ).....	86
<i>Гринюк Д.Ю.</i> РОЗВИТОК РИНКОВОЇ КОН'ЮНКТУРИ У ФОРМУВАННІ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ РЕГІОНУ.....	90
<i>Грушка В.В., Дук Н.М., Суматохіна І.М.</i> СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ УКРАЇНИ НА ЕТАПІ ВПРОВАДЖЕННЯ СТРАТЕГІЧНИХ РЕФОРМ.....	93
<i>Кобилін П.О.</i> ТЕРИТОРІАЛЬНА КОНЦЕНТРАЦІЯ ЗАКЛАДІВ ТОРГІВЛІ ТА	

РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА У ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	97
<i>Корнус А.О., Корнус О.Г.</i> ОСОБЛИВОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗЕРНОВОГО ГОСПОДАРСТВА СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	99
<i>Кушнірук Г.В., Рутинський М.Й.</i> СУБРЕГІОНАЛЬНІ ІНІЦІАТИВИ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОГО ТУРИЗМУ НА ЛЬВІВЩИНІ.....	103
<i>Пилипенко І.О.</i> МИКОЛАЇВ ТА ХЕРСОН ЯК ПОРТОВІ ЦЕНТРИ: СПІЛЬНІ РИСИ ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ.....	106
<i>Савчук І.Г.</i> ЗНАЧЕННЯ КИЄВА В ЕКСПОРТІ УКРАЇНИ.....	108
<i>Цеханович В.Б.</i> ИННОВАЦІИ В СИСТЕМЕ ЄВРОРЕГІОНАЛЬНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА.....	110
<i>Черномаз П.О.</i> ВПЛИВ ГЕОПОЛІТИЧНОЇ СИТУАЦІЇ НА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ РЕГІОНІВ СХІДНОГО ПРИКОРДОННЯ УКРАЇНИ.....	112
<i>Шуканов П.В., Шуканова А.А., Сафронов О.С.</i> РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗМІЩЕННЯ ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПАРКІВ УКРАЇНИ.....	116

**СЕКЦІЯ 3  
ПРИРОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА РЕГІОНАЛЬНА  
ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА**

<i>Elizbarashvili R.</i> GEOGRAPHICAL CRITERIA'S OF NATURAL-RECREATIONAL POTENTIAL OF RESORTS.....	120
<i>Безсонний В.Л., Третьяков О.В., Буц Ю.В.</i> ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯМ ТА РЕГІОНАЛЬНОЮ ЕКОЛОГІЧНОЮ ПОЛІТИКОЮ.....	123
<i>Белей Л.М., Куців Л.П., Марчук І.В.</i> ЛІСИ ЖЕНЕЦЬКОГО ПРИРОДООХОРОННОГО НАУКОВО- ДОСЛІДНОГО ВІДДІЛЕННЯ КАРПАТСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ: ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТА ОСОБЛИВОСТІ.....	127

<b><i>Вороніна К.В., Суматохіна І.М.</i></b> АНАЛІЗ ГЕОБОТАНІЧНОЇ РЕПРЕЗЕНТАТИВНОСТІ МЕРЕЖІ НАЦІОНАЛЬНИХ ПРИРОДНИХ ПАРКІВ УКРАЇНИ.....	130
<b><i>Гінзула М.Я., Тесьолкіна Т.С., Смілик О.В.</i></b> ВОДНА СТРАТЕГІЯ МІСТА КИЄВА 2018-2025 РР. – КЛЮЧОВІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ.....	133
<b><i>Горбач В.В., Мельнійчук М.М.</i></b> ПІДЗЕМНІ ВОДИ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ У ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ.....	137
<b><i>Кононенко О.Ю., Молодика В.П.</i></b> ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ В УКРАЇНІ: РЕГІОНАЛЬНИЙ ВИМІР.....	141
<b><i>Коптєва Т.С.</i></b> ПРИРОДНІ УМОВИ І МІНЕРАЛЬНО-СИРОВИННА ОСНОВА КРИВОРІЗЬКОЇ ЛАНДШАФТНО-ТЕХНІЧНОЇ СИСТЕМИ.....	144
<b><i>Крайнюков О.М.</i></b> ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ МОНІТОРИНГУ НА НАФТОГАЗОНОСНИХ ТЕРИТОРІЯХ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	147
<b><i>Кутурга С.Д., Безуглий В.В.</i></b> РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ В СФЕРІ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ.....	151
<b><i>Михайленко Т.І., Січка А.І.</i></b> ЛОКАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИВЕЗЕННЯ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ: ЛОКАЛЬНІ РІШЕННЯ (НА ПРИКЛАДІ СМТ ПОБУЗЬКЕ).....	154
<b><i>Патракеєв Я.І., Патракеєв І.М.</i></b> ВИЯВЛЕННЯ ТЕПЛОВИХ АНОМАЛІЙ МІСТ ЗАСОБАМИ ГЕОІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	156
<b><i>Кононенко А.В., Удалов І.В.</i></b> ОЦІНКА ВПЛИВУ КРАСНОПОПІВСЬКОГО ПСГ НА ФОРМУВАННЯ ХІМІЧНОГО СКЛАДУ ПІДЗЕМНИХ ВОД ЖИТЛІВСЬКОГО ВОДОЗАБОРУ (ЛУГАНСЬКА ОБЛ.).....	160
<b><i>Соколов В.А., Петик В.А., Удалов И.В.</i></b> БЕСПЕЧЕНИЕ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ОБЪЕКТОВ СТРОИТЕЛЬСТВА НА ТЕРРИТОРИИ ГОРОДСКИХ АГЛОМЕРАЦИЙ.....	162
<b><i>Kiousopoulos J.</i></b> PROPOSALS ON ESTIMATING HUMAN IMPACT ALONG COASTAL AREAS .....	165

**СЕКЦІЯ 4**  
**ДЕМОГРАФІЧНІ, МІГРАЦІЙНІ ТА СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ**

<b><i>Ibrahim O.R.</i></b> POPULATION AGEING: A NEW PARADIGM IN RURAL DEVELOPMENT.....	168
<b><i>Filipović M.</i></b> CHANGES IN GENDER STRUCTURE OF BELGRADE'S DAILY MIGRATION SYSTEM.....	172
<b><i>Nekos A.N, Maksimov O.M, Shevchyk K.V.</i></b> SPRING WATER QUALITY AS A SOCIALLY SIGNIFICANT PROBLEM.....	174
<b><i>Данова К.В., Малишева В.В., Колибельнікова Л.С.</i></b> ПІДВИЩЕННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ ШЛЯХОМ ЗАЛУЧЕННЯ ОСІБ ІЗ ІНВАЛІДНІСТЮ НА РОБОЧІ МІСЦЯ.....	178
<b><i>Логвинова М.О.</i></b> ЗАСЕЛЕНСЬКІ ПРОЦЕСИ ДОНБАСУ ЯК ПЕРЕДУМОВА ВИНИКНЕННЯ ВИМУШЕНОГО ВНУТРІШНЬОГО ПЕРЕМІЩЕННЯ НАСЕЛЕННЯ.....	182
<b><i>Паренюк В.А.</i></b> РЕГІОНАЛЬНА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ЗАЙНЯТОСТІ МОЛОДІ В УКРАЇНІ.....	185
<b><i>Сегіда К. Ю., Кореньков Р. С.</i></b> ДЕЯКІ АСПЕКТИ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	189
<b><i>Суптело О.С.</i></b> СТРУКТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОГО МІСТА (КЕЙС ХАРКІВ).....	192
<b><i>Чуйко Н.В.</i></b> АНАЛІЗ ВПЛИВУ РЕФОРМИ ЖКГ НА РІВЕНЬ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ.....	195

**СЕКЦІЯ 5**  
**УРБАНІСТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ**

<b><i>Gataric D., Đerčan B.</i></b> MEGALOPOLIS – URBAN PHENOMENON.....	199
<b><i>Бондар В.В.</i></b> РОЗВИТОК СФЕРИ ПОСЛУГ МЕТРОПОЛІСА КИЄВА ТА ЙОГО ПРИЛЕГЛОЇ ТЕРИТОРІЇ У РЕГІОНАЛЬНОМУ ВИМІРІ КРАЇНИ.....	202

<b>Бондаренко Н.О.</b> ГЕОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ МІСЬКИХ АГЛОМЕРАЦІЙ УКРАЇНИ.....	205
<b>Дудін В.С., Підгрушній Г.П., Провотар Н.І.</b> КОМЕРЦІЙНА СУБУРБАНІЗАЦІЯ: СПЕЦИФІКА ПОСТРАДЯНСЬКИХ МІСТ.....	208
<b>Колотуха І.О.</b> ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТРАНСПОРТНИХ УТВОРЕНЬ КИСВА.....	210
<b>Корома Н.С.</b> ЛЮДСЬКИЙ ВИМІР МІСЬКОГО ПРОСТОРУ: ПРИКЛАД ХАРКОВА.	213
<b>Мезенцев К.В., Денисенко О.О.</b> МІСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ, ГЕОПОЛІТИКА ТА ПОВСЯКДЕННЕ ЖИТТЯ: ПРО ЩО МОЖУТЬ РОЗПОВІСТИ СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ.....	217
<b>Постольник Л.А., Безуглий В.В.</b> КЛАСИФІКАЦІЯ МІСЬКИХ ПОСЕЛЕНЬ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЗА ЧИСЕЛЬНІСТЮ НАСЕЛЕННЯ.....	219
<b>Провотар Н.І., Пальчук М.В.</b> ПОВСЯКДЕННІ ПРАКТИКИ ВІДПОЧИНКУ НАСЕЛЕННЯ В ЗЕЛЕНИХ ПУБЛІЧНИХ ПРОСТОРАХ ЦЕНТРУ ТА ПЕРИФЕРІЇ МІСТА.....	221
<b>Терлецька О.В.</b> УРБОЕКОЛОГІЧНІ СТАНИ: ВИЯВЛЕННЯ Й ОПТИМІЗАЦІЇ (НА ПРИКЛАДІ МІСТА ДРОГОБИЧ).....	224
<b>Шабашова Л.Ю.</b> ТРАНСФОРМАЦІЯ СЕЛЬБИЩНИХ ТЕРИТОРІЙ ВЕЛИКОГО МІСТА (НА ПРИКЛАДІ КИСВА).....	227

## СЕКЦІЯ 6 РЕКРЕАЦІЙНА ГЕОГРАФІЯ І ТУРИЗМ

<b>Альтгайм Л.Б.</b> ВИКОРИСТАННЯ НАЙБІЛЬШ ПРИВАБЛИВИХ САКРАЛЬНИХ ОБ'ЄКТІВ ЗАХОДУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ У НАДАННІ ЕКСКУРСІЙНИХ ПОСЛУГ.....	231
<b>Гусєва Н.В., Катречко А.В.</b> ТУРИСТИЧНИЙ ОБРАЗ ХАРКОВА (ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ АНКЕТУВАННЯ).....	234
<b>Добровольська Н.В., Кандиба Ю.І.</b> ЕКОНОМІЧНІ ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ТУРИСТИЧНОГО КЛАСТЕРУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	242



<b>Кравченко К. О., Палій О. Р., Ушкварок Д. О.</b> ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІЙСЬКОВОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	246
<b>Мельник А.В., Чир Н.В.</b> ЗАКЛАДИ РОЗМІЩЕННЯ ЯК СЕГМЕНТ ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	249
<b>Плотнік Н.А.</b> ОСНОВНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ХАРКІВЩИНИ НА КУЛЬТУРНИХ ТА ТУРИСТИЧНИХ ЗАСАДАХ.....	254
<b>Поплавська І.В.</b> СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ФУНКЦІОНАЛЬНОСТІ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ З ПОЗИЦІЇ КЛАСТЕРНОГО ПІДХОДУ.....	259
<b>Смирнов І.Г.</b> ЛОГІСТИКА ОВЕРТУРИЗМУ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ.....	263
<b>Телебєнєва Є.Ю., Кузнецова А.Р.</b> МІСЦЕ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ СЕРЕД РЕГІОНІВ УКРАЇНИ ЗА РОЗВИТКОМ ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ.....	267
<b>Чир Н.В., Чижевська Л.Т., Качаровський Р.Є.</b> РОЛЬ ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ ПРИКОРДОННИХ ОТГ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ У РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ.....	271

лікувально-оздоровчими центрами Львівщини є Трускавець, Східниця, Моршин, Великий Любінь, Немирів, Шкло, Розлуч [2]. Головні конкуренти Львівщини – приморські області.

Розглянувши та проаналізувавши наведені вище статистичні дані, приходимо до висновку, що Львівщина є одним з найбільш привабливих та популярних туристичних регіонів України. За деякими важливими показниками розвитку туристичної галузі вона входить у першу п'ятірку серед областей України.

#### *Список використаних джерел:*

1. Holovne upravlinnya statystyky u L'vivs'kiy oblasti [The Main Department of Statistics in Lviv Region]. Retrieved from <http://www.lv.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian]
2. Kuznetsova A.R. Kharakterystyka bal'neolohichnykh kurortiv L'vivs'koyi oblasti / A.R. Kuznetsova, Y.Y. Telebyenyeva // Rehion – 2018: suspil'no-heohrafichni aspekty: materialy mizhnarodnoyi heohrafichnoyi konferentsiyi studentiv, aspirantiv ta molodykh naukovtsiv, 3-4 kvitnya 2018 r., m. Kharkiv / Hol. red. kolehiyi L. M. Nyemets'. – KH.: KHNU imeni V.N. Karazina, 2018. – 133-135.
3. Ofitsiynyy sayt Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. Retrieved from://[ukrstat.gov.ua/](http://ukrstat.gov.ua/) [in Ukrainian].

## **РОЛЬ ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ ПРИКОРДОННИХ ОТГ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ У РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ**

***Н.В. Чир<sup>1</sup>, Л.Т. Чижевська<sup>2</sup>, Р.Є. Качаровський<sup>3</sup>***

*<sup>1</sup>Nadezda\_chyr@i.ua, <sup>2</sup>geolora@ukr.net, <sup>3</sup>romankacharovsky@ukr.net,  
<sup>1</sup>ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород, Україна,  
<sup>2,3</sup>Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки,  
м. Луцьк, Україна*

*The aim of the study is to assess the level of formation and current state nature reserve network of the border united territorial communities of Volyn region. The basic structural elements of nature reserve fund of study area has been determined, the peculiarities of their territorial organization has been outlined. The representativeness of the nature reserve network of the border united territorial communities of Volyn region has been estimated by the authors. Besides, the comparative analysis of the structure of nature reserve fund within the study area has been evaluated. The qualitative indicators of the natural reserve fund of the region is determined. The most representative indicator is the coefficient of protected areas for the border united territorial communities was calculated. The potential of the nature reserve fund of the region for the development of ecological tourism has been characterized.*

**Key words:** *natural preservation fund, nature reserve network, ecological tourism, united territorial communities, Volyn region*

Території та об'єкти природно-заповідного фонду (ПЗФ) є основними природними елементами екологічної мережі. Відповідно до Закону України «Про природно-заповідний фонд України» вони охороняються як національне надбання, щодо якого встановлюється особливий режим охорони, відтворення і

використання [2]. Створення і підтримання науково обґрунтованої, репрезентативної, функціонально цілісної та ефективно керованої системи природоохоронних територій є гарантією збереження унікальних і типових природних ландшафтів, зменшення темпів втрати біорізноманіття. Крім того, території та об'єкти ПЗФ є важливою передумовою розвитку сталих видів туризму, зокрема низки різновидів екологічного туризму.

Відтак, першочерговим завданням у вирішенні проблем з оптимізації стану ПЗФ певного регіону, активного їх залучення у рекреаційну діяльність, є аналіз мережі природно-заповідних об'єктів та територій, визначення їхніх кількісних та якісних характеристик, а також ступінь використання у туристично-рекреаційній сфері.

У даному контексті надзвичайно важливою є роль таких ПЗФ на прикордонних територіях Волинської області (особливо в рамках існуючого транскордонного об'єднання Єврорегіону «Буг»), зокрема в межах дев'яти утворених об'єднаних територіальних громадах (ОТГ) на кордоні з Польщею та Білоруссю.

На території прикордонних ОТГ Волинської області розміщено 56 об'єктів ПЗФ загальною площею 86 389,1 га (табл. 1), зокрема, на українсько-польському прикордонні – 27 об'єктів (13 990,1 га), на українсько-білоруському – 29 об'єктів (72 399,0 га).

Таблиця 1

**Об'єкти ПЗФ прикордонних ОТГ Волинській області**  
[створено авторами на основі 1; 4]

Назва ОТГ	Площа громад, га	Площа об'єктів, га	Кі-сть об'єктів, од.	Коефіцієнт заповідності, %
<b>на кордоні з Польщею</b>				
Устилузька міська (Володимир-Волинський р-н)	41 370	2 824,1	7	6,83
Вишнівська сільська (Любомльський р-н)	45 530	5 070,3	13	11,14
Литовезька сільська (Іваничівський р-н)	12 240	1 338,9	2	10,94
Поромівська сільська (Іваничівський р-н)	11 010	1 182,1	1	10,74
Рівненська сільська (Любомльський р-н)	33 317	3 574,7	4	10,72
Разом	143 467	13 990,1	27	10,07
<b>на кордоні з Білоруссю</b>				
Заболоттівська селищна (Ратнівський р-н)	25 372	4 684,0	3	18,46
Любешівська селищна (Любешівський р-н)	110 896	43 813,1	18	39,51
Шацька селищна (Шацький р-н)*	30 745	22 049,9	3	71,72
Самарівська сільська (Ратнівський р-н)	25 720	1 852,0	5	7,20
Разом	192 733	72 399,0	29	34,22
<b>Всього:</b>	<b>336 200</b>	<b>86 389,1</b>	<b>56</b>	<b>22,15</b>

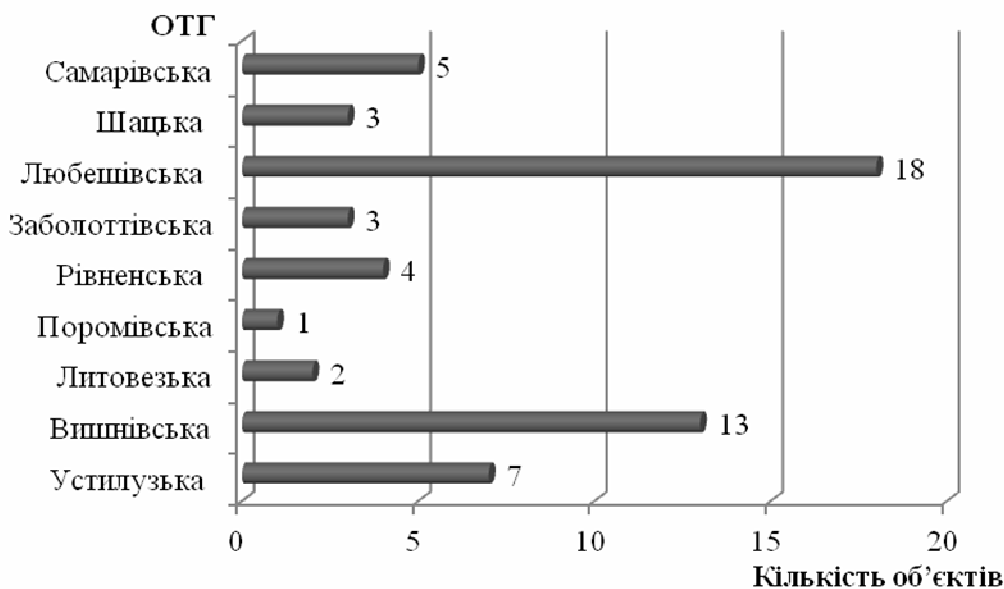
\*Примітка: площа Шацького НПП включена тільки в межах Шацької селищної громади

Територія прикордоння Волинської області з Польщею налічує 27 об'єктів ПЗФ місцевого значення. Серед них: ландшафтні заказники «Бистряки» (488,0 га) та «Заставненський» (156,8 га), загальнозоологічні заказники «Буг» (3556,6 га), «Ішівський» (152,0 га), «Устилузький» (295,0 га), «Прибужжя» (1182,1 га), гідрологічний заказник «Луга» (2181,4 га), ботанічний заказник «Любомльський» (8,2 га). На їх території охороняються частини заплав р. Західний Буг та її правої притоки р. Луги зі старицями, болотами, луками, надзаплавними терасами, чагарниковими заростями, сосново-дубовими лісами із домішкою вільхи чорної і берези повислої, а також насадження із переважанням дуба звичайного, сосни звичайної, ялини звичайної, модрини європейської [5].

Болотяно-лісові комплекси, соснові та березово-вільхово-соснові середньовікові та пристиглі насадження знаходяться під охороною держави у ландшафтному заказнику «Замлинщина» (687,0 га), ботанічному заказнику «Мосирський» (307,0 га), а також заповідному урочищі «Гута» (435,9 га).

У межах прикордоння з Білоруссю налічується 29 об'єктів ПЗФ загальнодержавного та місцевого значення. З них найбільше значення мають НПП «Прип'ять–Стохід» та Шацький НПП, де в рамках програм збереження довкілля ведеться робота по відновленню рідкісних видів фауни і флори водних плес озер Світязь, Люцимер, Пісочне, Кримне та заплави річки Прип'ять з її притоками [5-6].

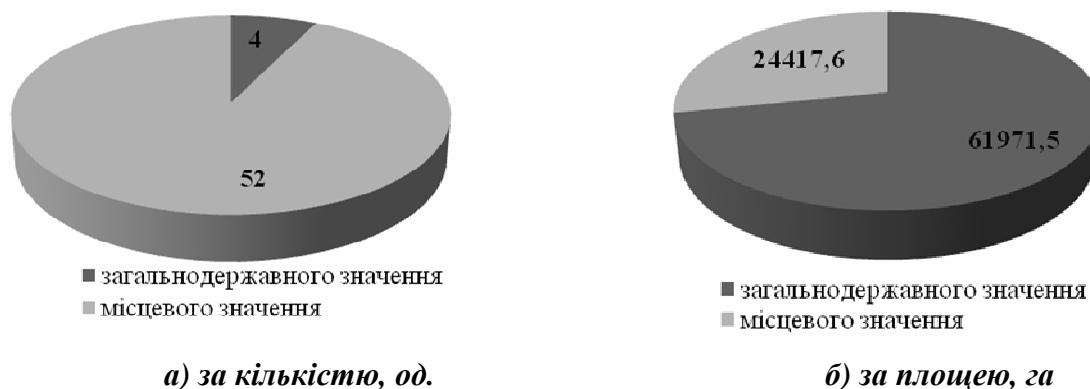
У територіальному розподілі об'єктів ПЗФ виділяються Любешівська та Вишнівська ОТГ із найбільшою площею природоохоронних територій (рис. 1).



**Рис. 1. Територіальна структура об'єктів ПЗФ прикордонних ОТГ Волинської області (складено авторами)**

Як видно з рис. 2, більшість природоохоронних об'єктів досліджуваного регіону місцевого значення – 52 одиниці (93%). Однак, переважна частина площ зі статусом заповідних припадає на поліфункціональні об'єкти

загальнодержавного значення вищих категорій заповідності, що являються туристичним «ядром» досліджуваного регіону. Це Шацький НПП (21 939,1 га), НПП «Прип'ять-Стохід» (39 315,5 га), ландшафтний заказник «Чахівський» (72,9 га) гідрологічна пам'ятка природи «Озеро Святе» (44 га).



**Рис. 2. Співвідношення площі ПЗФ загальнодержавного та місцевого значення у прикордонних ОТГ Волинської області (складено авторами)**

Найбільш репрезентативним показником при характеристиці природоохоронної мережі є коефіцієнт заповідності. Середнє його значення по області становить 10,9% [3].

Разом з тим, на основі аналізу табл. 1, відмічаємо значну диспропорцію в територіальному відношенні коефіцієнта заповідності на досліджуваних територіях. Найнижчі його показники фіксуємо в Устилузькій та Самарівській ОТГ, що пояснюється сільськогосподарською спеціалізацією зазначених територій.

Для організації природно-орієнтованих видів туризму в досліджуваних ОТГ найчастіше використовуються національні природні парки. Тут створена, функціонує або формується мережа туристичних маршрутів, забезпечуються належні умови розміщення та обслуговування туристів, покращується транспортна доступність, що сприяє пріоритетному розвитку туристичної галузі. Окремі природні об'єкти в межах заказників найчастіше стають туристичними атракціями у турпродуктах місцевого значення.

На територіях об'єктів нижчої категорії заповідності розвиваються, як правило, пізнавальний туризм, проведення еколого-освітніх заходів за співпраці з громадськими організаціями, іншими установами ПЗФ, навчальними закладами, органами виконавчої влади та місцевого самоврядування.

Для розвитку екотуризму і контролювання туристичного руху на природоохоронних територіях надзвичайно важливе значення мають прокладені та промарковані екологічні стежки та екотуристичні маршрути з відповідно забезпеченою інформаційно-туристичною інфраструктурою територій та окремих атракційних об'єктів: інформаційні центри і пункти, музеї, зони відпочинку і рекреації, облаштовані оглядові майданчики, встановлені інформаційні стенди та вказівники руху тощо.

**Список використаних джерел:**

1. Decentralization of power. Retrieved from <http://decentralization.gov.ua/region/item> [in Ukrainian].
2. Law of Ukraine "On the Nature Reserve Fund of Ukraine". Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/2456-12> [in Ukrainian].
3. Ecological passport of Volyn region 2018 [Department of Ecology and Natural Resources of Volyn State Administration] Retrieved from <https://voladm.gov.ua/ekologichniy-pasport-volinskoyi-oblasti/> [in Ukrainian].
4. Karpyuk Z.K., Fesyuk V.O., Antipyuk O.V. (2018) Pryrodno-zapovidnyi fond Volynskoi oblasti: albom-kataloh [Nature Reserve Fund of Volyn Region: album-catalog]: Kyiv: LLC "OK-POLIGRAF", 136 [in Ukrainian].
5. Chyr N.V., Chizhevskaya L.T., Karpyuk Z.K., Kacharovsky R. E. (2019) Objekty pryrodno-zapovidnoho fondu prykordonnykh obiednanykh terytorialnykh hromad yak vazhlyvyi element turystychnoi haluzi Volynskoi oblasti [Objects of the nature reserve fund of the boundary united tripartite communities as an important element of the tourist industry of the Volyn region]. *Fundamental and applied research: modern scientific and practical solutions and approaches*, 27 June, 2019, 150-156 [in Ukrainian].
6. Chyr N.V., Kacharovsky R.E. (2017) Turystychna pryvablyvist Liubeshivskoho raionu [Tourist attractiveness of the Lyubeshiv district of the Volyn region]. *Scientific herald of KSU*, 2, 241-248 [in Ukrainian].

Наукове видання

**«РЕГІОН – 2019: СТРАТЕГІЯ ОПТИМАЛЬНОГО РОЗВИТКУ»**  
МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ  
(м. Харків, 16 – 17 жовтня 2019 р.)

Збірник наукових праць

Українською, англійською, російською мовами

Відповідальний за випуск: *Ю.І. Кандиба*

Комп'ютерне верстання: *О.С. Суптелю, М.О. Логвинова*

Підписано до друку 08.10.2019 р. Формат 60x84/16.  
Папір офсетний. Друк ризографічний.  
Ум. друк. арк. 15,0. Обл.-вид. арк. 17,4.  
Наклад 70 пр. Зам. № 82/19. Ціна договірна.

61022, Харків, майдан Свободи, 4  
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Надруковано з готового оригінал-макету у друкарні ФОП Петров В.В.  
Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.  
Запис за № 24800000000106167 від 08.01.2009 р.  
61144, м. Харків, вул. Гв. Широнінців, 79-В, к. 137,  
тел. (057) 778-60-34, e-mail: bookfabrik@rambler.ru